

masztja fel őket. Így aztán világuk és életük annyira eleven, hogy a néző újra átéli a követelést: ezen változtatni kell, mert 1860 itt még jelenvaló. És ezt akarta Pudovkin, valamint e két film rendezői és munkatársai.

Méliusz József

A „GÖMÖRI DIÉTA“ EGYENES UTJA. November közepén a szlovénköi Rimaszombat olyan tanácskozás színhelye volt, amely joggal tart számot a csehszlovákiai magyar értelmiség haladó rétegeinek érdeklődésére. Az életbe kikerült „magyar nemzeti alapon álló“ fiatal diplomások ültek össze, hogy sorsproblémáikról tanácskozzanak. Helyzetük kilátástalansága hajszolta őket a zöld asztalhoz. Zavaros elégedetlenség hangjait hallottuk, éppen úgy, mint az Ungváron, Beregszászon, Losoncon, Prágában és más városokban megtartott különböző irányú diákösszejövetelek előadásáiban meg hozzászólásaiban.

„Mi, az életbe kikerült magyar diplomások sokat szenvedtünk, sokat csalódtunk. Mi józanok, szkeptikusak, hogy ne mondjam pesszimisták vagyunk“ — jelentette ki Szilassy István ügyvédjelölt. Mekkora elkeseredés lappanghat ezekben a rétegekben, ha fegyelmezett és minden szavára kényesen ügyelő szónokuk ilyen megrázó szavakban fakad ki? Valahogyan a gombaszögi táborozók második garnitúrájának eszmélkedésévé sűrűsödik ez a tanácskozás. Csak a Sarlós optimizmus hiányzott, ami a reménytelen, vergődő értelmiségi fiatalság hangos vétóját a haladó törekvések világtávlatába ágyazva, pozitív megoldások felé terelhetet volna.

A „gömöri diéta“ mérlege ebből a szempontból negatív eredményel zárult. Éles kifakadásokat hallottunk a Magyar Akadémikusok Köre, a Prohászok és minden más alakulat ellen. A bírálatnak azonban hiányzott a szilárd tengelye. A baloldal számára, amelynek plattformja egyedül adhatott volna a kritikának pozitív tartalmat, csak elvető hangjuk akadt. Így minden elégedetlenség a nihilista mindent tagadás benyomását keltette, amely jó terepet nyújtott azoknak, akik a zavarosban halászva toboroznak sötét terveik számára híveket.

Bármennyire is tiltakoztak az ankét résztvevői a párttitkárok ellen, bármennyire is hangsúlyozták egy „tisztán gazdasági szervezkedés“ szükségességét, végül is a százszor kompromittált pártpolitikusok kerültek tulsúlyba. A „csak figyelőnek“ kiküldött vagy meghívott Szent-Ivány, Eszterházy és mások az ankét utolsó napján döntő szóval kerültek előtérbe. Az egész fellépés egy komédiás megrendezetség benyomását keltette. Mintha csak azért hallgattak volna az első napokban, hogy a színjáték végén nagyhirtelen kilépve a homályból, annál nagyobb nyomatékkal mondhassák ki az elhatározó szót. Ősdi politikai kortesfogásokkal igyekeztek a fiatalság mindegyre utat törő elégedetlenségét és tiltakozását a regresszív törekvések zavaros pocsolójába levezetni.

A politikamentesnek és szigorúan gazdasági jellegűnek ígért ankét így egy bűvészi fordulattal regresszív magyar pártok utszéli civakodásává és egy új pártalakulás csírájává vedlett. „Mi nem akarunk most itt pártot alakítani, — jelentette ki Ragályi Antal dr. — De ebből a mozgalmából egykor még kinőhet egy új egységes párt a régi kezetek likvidálásával“.

Nem hiányoztak azonban a „józan“, az aktivizmus felé törő hangok sem. Sőt, elszórtan a baloldal felé is akadt egy-egy tárgyilagos megállapítás. A szociáldemokratákat pedig egyenesen együttműködésre szólí-

tották fel. És éppen ezekben a szerteágazó akarás-ellentétekben rejlik a rimaszombati „egyenes úton“ ankét fontossága. Elégedetlenség jutott itt kifejeződésre, amely az intelligencia válságának egyre tartó mélyülésével még fokozódni fog. A rimaszombati ankétozókat a gyakorlat folytán szerzett tapasztalatok meg fogják győzni arról, hogy sorskérdéseik megoldását hasztalan várják akár a párhuzamos, akár az egyseges regresszív pártoktól. Csak azok a következetesen haladó célkitűzések hozhatnak győzelmi kilátásokat számukra, amelyeket az értelmiségi fiatalság első garnitúráját képező gombaszögi táborozók a Sarló üstökösútjának végén szorosán megközelítettek. Ehhez természetesen fel kell bomlania a rimaszombati „egyenes úton“ arcvonalnak. Ehhez olyan erjedésnek kell megindulnia, amelynek következtében az őszinte elemek eldifferenciálódnak a regresszív megtévesztőktől és nem marad, hanem haladó törekvésekben keresnek kibontakozást. „Egyenes Úton“ címmel kiadás alatt álló folyóiratuk megfelelő szintere lehetne ennek a belső forrásnak.

Az egyetemi diákság, meg az életbe már kikerült fiatal diplomások haladó irányban lehorgonyzódott rétegei fel fognak figyelni és minden támogatást meg fognak adni, amely ezt az eldifferenciálódást elősegítheti.

(Pozsony)

Kovács Károly

IGY IRSZ TE! — Tovariss, — mondják néhanapján Oroszországban az írónak, — jó lenne, ha ellátogatna a Dnyepri-erőművekhez, vagy a Magnitogorszk-i bányákba, a Gigant-farmra, vagy a Fehér-tengeri csatornához, körülnézni és írni valamit a látottakról. — Az író szedi a cókmojkját és elindul. — Hallatlan! — mondja a polgári olvasó, — így belenyulni az író szabadságába... Rendelkezni vele, mint valami hivatalnokkal.. Ez nálunk igazán elképzelhetetlen! — Így a polgári olvasó, aki előtt a bürokratizált múzsa s a rabláncait csörgető író riasztó látománya lebeg. Háborgását és ijedelmét csak növelik az olyan tények, hogy néhány európai író, mint pl. Johannes R. Becher, önként indul el az ötéves munkaterv gócai felé és hőskölteményt zeng a „Nagy Terv“-ről, ugyanugy a francia Louis Aragon, aki az Ural-ba látogat és fiatalos „hurrá“-val üdvözli Magnitogorszk meg Nagyezsgyinszk dolgozópezsdlését. Viszont... — Kedves Mester, — telefonál a pesti író lakására a Kispesti Textilgyár igazgatója, — igen megtisztelne, ha ellátogatna üzemünkbe... egy kis cikkről van szó... igen szeretnénk, hogy kegyed írja meg... a továbbiakat, természetesen, elintézzük... — Ó, kérem, — válaszolja kezeit dörzsölve az író, — ezer örömmel... természetesen... állok rendelkezésükre... — s talán meg is hajol a telefon előtt, aztán szedi a töltőtollát és elindul. A cikk megjelenik, a polgári olvasó elolvassa, kicsit talán csóválja a fejét, de hát kedvenc írójáról van szó, „ígyes ember“ gondolja és napirendre tér az ügy felett. Felháborodni, siránkozni a múzsa elüzletesedése fölött — eszében sincs. Sőt.. Egyszer napon talán ő is meghívja az író üzemébe, üzletébe vagy a nevenapjára, egyedül vagy esetleg fényképéssel együtt. Az olvasó persze azt hiszi, hogy vaktába példálózunk. Dehogy is. Egy igen érdekes esetről van szó. Az ismert budapesti színházi ujság jubileumi számában *Karinthy Frigyes*, a magyar irodalom e kávéházi Mefisztófelesze két oldalas reklám-tudósítást írt a Kispesti Textilgyár ipartelepéről. Ne akadjunk most fenn azon, hogy írhat-e az író fizetett reklámcikket és ne firtassuk, hogy mi történik ez esetben a magasabb írói elhivatással, — amiről Karinthy oly' kísérletiesen szokott fecsegni, — hanem olvassuk a